

Срђан Вучинић

ДУЖАН САМ ДА ПИШЕМ СВЕ ШТО САМ ВИДЕО, ЧЕМУ САМ СВЕДОЧИО ТЕ ГОДИНЕ ПРЕСТУПНЕ...

(одломак из рукописа)

Дужан сам да пишем све што сам видео, чему сам сведочио те године преступне чије су се цифре укрштено римовале и удвајале као коб огледала. Када се пошаст ваљала попут невидљивог облака с Далеког истока, ношена узбурканим океанима и змијоликим друмовима, ношена крузерима и теретним бродовима, чартер-летовима и интерконтиненталном железницом... све док се једног јутра није искрцала на обале Медитерана, лако продрла у небрањене луке и насеља и стала да сеје гробља. Исте године када се, који месец раније, друга смртоносна бољетица ушуњала кроз оронуте капије организма моје драге тетке, сломивши претходно све линије одбране, смакнувши стражаре без отпора, на спавању; и зацаривши се, подмукло стала свуда да шаље телеграме смрти, каналима њезине крви и лимфе.

И, када су лекари већ одустали од хируршког захвата, видим себе како, опет и опет, мољакам и наговарам жене да дођу да се старају о тетки, њеној хигијени, исхрани, одевању и о безбедности њеној. Јер беше спомињала, све живље, скок са терасе као смислено и једино решење, ослобођење од властите патње и болова који тек стидљиво почеше. И видим, по који већ пут, како безглаво јурцам до домова здравља, амбуланти и апотека по упуте и лекове, до пошта и банака по признанице и пензије, и до самопослуга и тржних храмова по живежне намирнице, средства за хигијену, сени пелене, док ми у ушима одзвањају луде речи незнанаца из пијачних редова, о новом вирусу што је у европској тврђави пролетос управо букнуо, и баца је на колена попут црне смрти из средњег века.

А видим убрзо и прве раздоре са тетком, и чујем је док улазим у њен стан како ми из спаваће собе, још увек громким гласом, осорно довикује: *Шта ми доводиш те женшураче!? Ако хоће да њосиремају и бацају у смеће све, нек иду својој кући, нек шамо бацају... Јеси ме чуо?!...* Гледам је како на себи, гордо као ордење, носи бабин пуловер, рекао бих робу из првих комисиона, купљену половином прошлога века, сада скроз бушан и умољчан као да је све офанзиве претекао. Окрећем се од фронтли на њој, управљајући поглед ка ТВ екрану: милански трг, осунчан и пуст тачно у подне, тек јато голубова њиме пролети; снимак војног конвоја: ова километарска колона, стишано коментарише спикер, превози лешеве из старачких домова у Бергаму и Бреши, помрле у протеклој ноћи... И мада све више губим стрпљење и разум свој у свакодневном боју са тетком, каткад не могу а да се не задивим хиперболама што јој се у афекту просипају као зрнење из рушевне утробе. Када наједном узвикне: *Ала ждере ова Аждаја, кд мећава!*, осматрајући бољетицу што јој из доњег стомака пупи; или када поводом једне давне симпатије, непојмљиво набуситог типа,

некоме јетко у телефон одбруси: *Ойросџила бих му и да је њола свеџа њобио!* Улазећи јутром у њен стан, престрављено је слушаам: низове неповезаних реченица о претпоноћним њеним фуриозним излетима до кафића прекопута улице, где омањена аналгетицима и чашицом вињака, у сивожутом жакету из доба Жилијет Греко, немарно огрнутом преко спаваћице, увесељава особље и преостале госте...

Али и ове авантуре видим сад како нетрагом нестају након првих случајева пошести у нашој државици; са закрабуљеним лицима лекара из Кризног штаба, као и уплаканим њушкама политичара на ТВ-у, те првим патролама војске и полиције на црним коњима испред виталних институција, тим трапавим коњаницима с аутоматским пушкама пребаченим преко прса, вероватно да би њима косили надолазеће легионе незнаног вируса. И видим себе, затеченог и уловљеног, како остајем са тетком у сеновитом лавиринту њенога стана, у првим данима полицијског часа. Ослушкујући у дугим ноћима, сада када готово нико не може позвонити на наша врата, њена бунцања у сну и плими кошмара; читајући јој у глухоти вечери милионског карантина, уз чкиљаво светло лампе, имена наших умрлих сродника те породичних пријатеља, сва убележена у разбацаним црквеним календарима за многа годишта, њихове датуме смрти одмах поред имена светаца и празника. И читам, јануар, Свети Григорије Ниски, умро Драгиша... а тетка додаје... *јаламџија*; март, на Свету мученицу Евгенију мину стрина Ђина... *ехх, намиџуша једна*; април, на Преподобног Никона оде Јеврем... *фукара, макар сџоџуџи наш био*; април, на Лазареву суботу упокоји се Стевица... *јад један!*; јули, на Свету мученицу Агрипину умре Љубиша... *душа моја*; октобар, на Свету Пелагију престаји се Јоланда... *суклаџа неџевана*... И пред јутро се будим слушајући је: у благој врућици, док пада из море у мору, препире се немушто са свим покојницима скупа; шапћући виче на њих, понеког опсује, насртљивце тера као псе од себе. И зурећи у тај лик, док мењам пелене и плахте под њом, разабирем да с њом нестаје задњи из моје ближе фамилије, последња она, која ме је памтила док сам био дете, и тепа ми још и сад као балавцу од пет година; и тај балавац који је у вагон-ресторану воза до Сплита тако блесаво имитирао своје идоле из стрипова, чега се једино она сећала, умире сад у овој препотопској црвоточној постељи, стопљен с њеним подивљалим ткивима, и успоменама... Али дан пролеће хитро, и једва приметим задње сунчеве зраке како се на огради балкона већ праштају с нама. Седам у поцепану фотељу, склопим очи и усним начас теткину Аждаху: како се надвија нада мном палацајући дугим језиком, гаднога белог трбуха осутог сивим тачкицама, и чујем глас један иза како ми грми као седам громава: *Пази! Ово је џреџокус џиџџеџи скончања*...

И угледам опет тетку збуњену, затечену чим јутром почнем улазити у њену собу са белом кљунастом маском навученом на нос и уста. Јер подозрева тада да сам ја можда неко други, маскиран у њеног братанца, њеног малог Мику, те да је тај незнанац дошао да је вара и обмањује; или да сам се, можда, под том кринком преобразио у другог, укрстивши своју нарав, и глас и лик, са нечастивим самим у његовој непостојаности...

И ноћи се, све више једна налик другој, спуштају непомичне, наркотинизирани над нашим градом; и док се у околним прозорима пале светла, остајем у тами собе гледајући снимке са ТВ-а: лелујање шаторских крила пољске болнице у

њујоршком Централ парку, стотине мртвих што их без обреда спаљују на трговима у Њу Делхију, људске прилике на респираторима, у коми, како леже по претрпанним ходницима римских болница, оружане сукобе маскираних и немаскираних картела на северу Мексика... На екрану телевизора, кроз плавичасте тонове који промичу, огледа се при самом врху теткина силуета у постељи: видим је како се грчи, скупља у себе, трзајући се неконтролисано. Опушта се и затеже њено тело, испрекидано дишући, у челу горостасне, дирљиво барокне композиције, Агоније човечанства. И осећам дах на хиљаде њих што у овим тренуцима умиру, и умирући навиру у нашу собу. Палим најзад лампу у углу, прелећем погледом по изровашеном намештају као да нешто тражим. Питам се: а које су књиге за све њих отворене, и где ће напоскон бити уписани; и дивим се како Уписивач успева да суди без грешке толиким ројевима мртвих који су сада тек заударујућа телеса, журно убацивана у јефтине пластичне вреће...

И отпочиње интубирани Васкрс, и Велики петак уочи њега, без иједне литургије, вечерње и царских часова, јер ступи на снагу најдужи, осамдесетчетворочасовни карантин, са седам милиона душа засужњених у својим домовима, заглављених у лимбу властитих испразности, и очаја; с пустом звоњавом што разлеже се од Саборне до Вазнесењске цркве. Једна за другом, стижу ми вести о умрлим рођацима у унутрашњости, као руком однетим за свега неколико дана; и походе ме слике њихових празних опела на која нећу успети да одем, и грумења жуте спржене земље која нећу стићи да бацам за њиховим баркама. Под жишком светлости праскозорја, као и под тињајућим руменилом сутона, прати ме са зида, с иконе, слеђени осмех живог нашег свеца; и војске његове сад видим, како у ад гоне и затварају велику Аждаху, која се зове Ђаво и сотона, скупа са њезиним легионима ксих и репатих...

И угледам своју прилику као прегажену и туђу, уснулу у моме стану и постељи. Не знам ни које је доба дана, ни век ни година, а глас један без краја ми бубња у ухо: *Прени се и бдиј!* И будим се у трену, схватајући да сам се успавао, страшно!, док телефон зврји ли зврји, и јављам се најзад држећи слушалицу покисао скроз, јер ми комшијин пискутави глас саопштава како је морао звати хитну помоћ и вагросасце, пошто је тетка моја дуго запомагала целим спратом, вероватно из предсобља где је пала. И видим, убрзо затим, љубазне униформе како ме возе ноћу, усред полицијског часа, градом онемелим и обневиделим, што се оглашава још само лавезом кучића. А на улазу у теткину зграду, у закрченој улици дочекују нас спасилачке службе, ротациона светла, шлемови и сирене. И четири жива створа округ поређана сачекују ме: на једном, у црвеној ризи са пламеновима, лице штакора; на другом, у сињој ризи са укрштеним мачевима, лице булдога; на трећем, у белој ризи са уздигнутом гујом и црвеним крстом, лице крастаче; на четвртом, у пењоару обраслом маљама, нафракано женско лице комшије и његове ручице детета. Деру се на мене сви углас, попут раштимованих аларма и покварених трубљи. Урлају све јаче и јаче, тако да им не разабирем више ни речи, не видим контуре умножених, разливених лица, и не разумем покрете размаханих руку којих сад имају по пет, шест и десет. Зачујем тада, наједном, нечији глас, благ и тих као вода, који ми каже: *Уздигни се и бдиј!*...

И осетим како се већ уздижем изнад трошних начичканих зграда, као и пу-
стог осветљеног парка и трга, и потонулог кварта и града; уздижем се лагано али
неповратно, тако да ми стопала заборављају чврстину тла, а тело сигурност ослон-
ца, силу теже. Али ја се уносим све више, изнад облака што пасу и мекећу безбри-
жно као пуштена стада, и изнад озонског омотача, свег изгриженог и у ритамима, и
лопте Земљине што плови око своје осе, чађавоплава и тмастозелена. Угледам тад,
тик испод себе, старца пламених очију, са купама леда у бради и коси: једном но-
гом стоји на копну, другом у мору, а штапом својим зашиљеним ослања се о горске
масиве и ланце. Енергичан и прек, личи ми одавде на каквог суманутог планина-
ра или спелеонаута; и спазим га како ми показује нешто уздигнутим штапом, као
да ми довикује: *Горе, још нагоре!* Схватим тад да ми показује како се уносим тамо
где часовника ни времена више нема и не може их ни бити. У трену приметим да
сам се скупио, сажео цео у једну тачку у којој нема више ни мојих руку ни ногу, ни
трупа као ни гениталних продужетака. Немам главу и не осећам више укусе ни
мирисе, не могу чути ни видети; и немам оловку којом бих све то записао, али шта
ће ми оловка кад више ни прстију ни додира немам. Па ипак могу, попут невидљиве
амебе, примати безбројне надражаје и кроз њих бити спојен са читавим свемиром,
пулсирајући заједно с њим, ширећи се кроз честице светла, преплављен блажен-
ством какво никада на својој Земљи нисам могао осетити, за које немам речи ни
представе, него тек...

*Усћаај, ленићино, довикује ми тетка, усћааај! Масћ да ми ушрљаш, сућу да
ћодірејеш, ону кокошју од јуче, и на бок да ме окренеш... Усћаај, мрцино од гећеша, и
смак свећа ћеш ћресћаваћи, и васкрсење...*